

Pest Protocol

Pesten op school

In dit protocol staat beschreven hoe pesten, waaronder digitale vormen van pesten te herkennen is, hoe preventief wordt opgetreden, hoe er curatief wordt opgetreden. Voor de leesbaarheid wordt het zgn.cyberpesten niet als aparte categorie aangehaald, maar valt het onder de terminologie van pesten.

Pesten in vele vormen komt ook op onze school voor. Pesten op school moet gesignaleerd en serieus aangepakt worden. De piek van het pesten ligt bij leerlingen tussen 10 en 14 jaar, maar ook in lagere groepen wordt er gepest. Daarom is een protocol van belang, zodat een integrale aanpak met alle betrokken partijen tot stand komt.

Een pestproject alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken. 't Carrousel heeft, afgeleid van het landelijk bekende protocol, een pestprotocol vastgesteld dat dient als uitgangspunt van het anti-pestbeleid op onze school.

Onze doelstellingen:

- Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen
- Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.
- Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

De school wil hierbij aan de volgende voorwaarden voldoen:

1. Pesten, waaronder cyberpesten, moet onderkend worden door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pester(s) en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders)
2. De school moet proberen pesten te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
3. Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en zullen zij duidelijk stelling nemen.

4. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
5. Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van de interne contactpersoon nodig. De contactpersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en eventueel de externe vertrouwenspersoon inschakelen.
6. Op school is de contactpersoon Marianne Berkhouwer.

Plagen vs Pesten

Plagen is niet hetzelfde als pesten. De voornaamste verschillen zijn:

Plagen

Gelijkwaardigheid
Wisselend "slachtofferschap"
Humoristisch
Af en toe vaak

Pesten

Machtsverschil
Steeds hetzelfde slachtoffer
Kwetsend
Voortdurend

Een definitie van pesten:

"Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door één leerling of een groep leerlingen van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat zijn zich te verdedigen".

Signalen van pestgedrag kunnen o.a. zijn:

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- kwetsende opmerkingen over uiterlijk, sexe, culturele verschillen, geaardheid
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven
- beledigen
- opmerkingen maken over kleding
- isoleren
- buiten school opwachten, slaan of schoppen
- op weg naar huis achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- het plaatsen van kwetsende en bedreigende opmerkingen op Hyves, MSM en andere websites in SMS, email en op websites. Elke leerkracht neemt digitale pesterijen neemt serieus en ook dan wordt het stappenplan gevolgd.

A. Preventief beleid in de praktijk.

Op school wordt in alle groepen regelmatig over een onderwerp, gerelateerd aan het pesten, gesproken en gewerkt. Dit gebeurt bij ons op school onder meer binnen de Kanjertraining; het programma voor sociaal-emotionele ontwikkeling. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. komen daar aan de orde.

Leerkrachten (en ouders/verzorgers) geven het goede voorbeeld. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle medewerkers op school nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels met de leerlingen.

De schoolcontactpersoon kan naast de leerkracht een aanspreekpunt zijn voor zowel leerlingen, ouders en collega's als het gaat om pesten en kan de leerkrachten ondersteunen in het voorkomen van pesten in zijn/haar klas.

Leerlingen kunnen met persoonlijke problemen ook bij de schoolcontact-persoon terecht. De schoolcontactpersoon is er in de eerste plaats om te luisteren en te adviseren. Als er sprake is van seksuele intimidatie verwijst hij/zij naar de externe vertrouwenspersoon. Ook leerkrachten kunnen informatie inwinnen bij de schoolcontactpersoon over het voorkomen of aanpakken van pesten in de klas.

Uitgangspunten daarbij zijn:

- Het inschakelen van de leerkracht of de schoolcontactpersoon wordt niet opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep wordt kinderen dit al bijgebracht als "“Je mag niet klikken, maar..... als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit dan mag/moet je hulp aan de leerkracht vragen”".
- Een medeleerling heeft de verantwoordelijkheid om pestgedrag van anderen bij de leerkracht te melden. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
- Een goede samenwerking en communicatie tussen ouders en school. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders/verzorgers blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.
- Alle leerlingen, leerkrachten, ouders/verzorgers en MR onderschrijven het protocol.

Regels die gelden in alle groepen (en natuurlijk ook daarbuiten):

- Ik behandel anderen, zoals ik zelf behandeld wil worden.
- Ik doe vriendelijk en help waar ik kan.
- Ik ben voorzichtig met spullen van mijzelf en die van iemand anders.
- Ik kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
- Wij spelen zoveel mogelijk met elkaar.
- Wij luisteren naar elkaar.
- Als je kwaad bent of ruzie hebt, probeer je eerst samen te praten. Als je dat moeilijk vindt, vraag je meester of juf om hulp.
- Wij noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen bijnamen of scheldwoorden.
- Iemand niet op uiterlijk beoordelen, uitlachen, opzettelijk opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten of buiten te sluiten.
- Nieuwe kinderen vangen we goed op, zij zijn ook welkom op onze school.
- Klikken doen we niet maar we zeggen wel als er iets gebeurt dat je onprettig of gevaarlijk vindt, dan vertel je dat direct aan meester of juf dus ook als je zelf of iemand anders wordt gepest of de pester blijft doorgaan.
- Als je gepest wordt dan praat je er thuis ook over, je moet het niet geheim houden.

Toevoeging:

Kinderen mogen in hun eigen groep een aanvulling geven op deze vastgestelde schoolregels, in overleg met de leerkracht. Die aanvulling wordt opgesteld, door en met de groep, dit zijn de zgn. groepsregels.

De schoolregels en aanvullende afspraken die zijn gemaakt hangen zichtbaar in iedere groep.

B. Curatief beleid in de praktijk

Wanneer de leerkracht signaleert, dat er sprake is van pesten, gaat hij/zij volgens een stappenplan te werk. De volgende punten zijn daarbij van belang:

1. Gesprek met de gepeste leerling en gesprek met de dader(s)

Deze twee onderdelen vallen beiden onder de eerste stap. Ze dienen naast elkaar uitgevoerd te worden. Het is namelijk van belang dat er met zowel het slachtoffer als met de daders in gesprek gegaan wordt. Daarvoor dienen de dader(s) dus opgespoord te worden. Er moet worden afgewogen of de gesprekken afzonderlijk plaatsvinden of dat dit in een driegesprek (leerkracht, slachtoffer, dader) kan plaatsvinden. Hierbij worden duidelijke afspraken gemaakt over het vervolg.

Gesprek met de gepeste leerling

Hierbij is het van belang:

- deze leerling en diens klacht serieus te nemende leerling zijn verhaal te laten doen en daar de tijd voor te nemen
- zich proberen in te leven in de leerling
- de leerling geen verwijten te maken. Dat maakt het onveilig voor de leerling, waardoor deze minder of zelfs helemaal niets meer zal vertellen
- door te vragen
- wanneer het gaat om cyberpesten, na te gaan bij de ict-coördinator wat mogelijk is om de pester te blokkeren. Soms zal bekend zijn wie de cyberpester is en soms niet. Wanneer niet bekend is wie de pester is, zal er getracht moeten worden om dit op te sporen. De pester kan wellicht ook worden gevonden door in de klas te praten over wat er is gebeurd.

Gesprek met de dader(s)

Hierbij is het van belang:

- in te gaan op wat er gaande is
- door te vragen
- goed te luisteren naar de kant van het verhaal van deze leerling(en) en dit serieus te nemen
- te wijzen op de mogelijke gevolgen voor de gepeste leerling
- duidelijk te maken dat deze leerling(en) zich schuldig maakt aan een ernstig feit en dat dit in sommige gevallen zelfs strafbaar is (bijv. vanaf 12 jaar is cyberpesten in sommige situaties strafbaar). De leerling of de school kan dit nagaan bij de externe vertrouwenspersoon of politie.

Als het pesten op deze manier bespreekbaar wordt gemaakt, bestaat het gevaar dat het slachtoffer opnieuw door de pester(s) te grazen wordt genomen. De leerkrachten moeten daarom oog blijven houden voor het pestgedrag en bij herhaling het pestbeleid opnieuw volgen

2. Ouders/verzorgers van de leerlingen op de hoogte stellen

De leerkracht informeert zowel de ouders/verzorgers van de gepeste leerling als de ouders/verzorgers van de pester zo spoedig mogelijk over wat er speelt. Dat gebeurt bij voorkeur vóór het gesprek met de betrokken leerlingen.

Denk hierbij aan het volgende: Benadruk dat het van belang is elkaar te informeren en te overleggen. Probeer je in te leven in (de situatie van) het kind; wat is de oorzaak van het pesten?

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aangaan
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas of in de buurt

De leerkracht vraagt de ouders of zij de signalen herkennen. Wanneer zij niet weten wat de signalen zijn, geeft de leerkracht hen hierover informatie.

- Vertel ouders/verzorgers dat het niet hun schuld is.
- Informeer de ouders over de afspraken die met de leerlingen zijn gemaakt (als het gesprek met de leerlingen al heeft plaatsgevonden).
- Vertel hen welke maatregelen zij kunnen nemen / wat zij kunnen doen.
- Verwijs zo nodig de ouders/verzorgers voor meer informatie naar deskundigen.

3. Afronding

Wanneer de leerkracht signaleert, dat het pesten daadwerkelijk is gestopt, informeert hij/zij de ouders/verzorgers hierover. Bovendien informeert hij/zij de directie over het voorval en de gemaakte afspraken. De directie registreert dit in de zogenaamde 'incidentenregistratie'. Hiermee is de procedure afgerond.

4. Nazorg

Het is belangrijk om de leerlingen voorlopig te blijven volgen, om te voorkomen dat het pestgedrag terugkeert.

Vraag de leerling die gepest is af en toe hoe het met hem/haar gaat. Let erop dat dit gebeurt in een veilige ruimte, want wanneer de leerling over de gang loopt zal hij/zij waarschijnlijk minder snel zeggen dat het niet goed gaat. Ook de leerling die gepest heeft zal regelmatig gevraagd worden hoe het met hem/haar gaat. Deze kan namelijk ook behoefte hebben aan aandacht.

5. Blijvend pestgedrag; herhaling van het pestgedrag (zie Bijlage 2 Fase 4)

Wanneer het pesten door blijft gaan of terugkeert worden achtereenvolgens de volgende stappen gevolgd:

- Er vindt een gesprek plaats tussen directie, leerkracht en ouders/verzorgers van de pestende leerling(en). In dit gesprek worden afspraken gemaakt over de aanpak. Er wordt van dit gesprek een verslag gemaakt.
- Mocht in het voornoemde gesprek geen overeenstemming bereikt worden, dan neemt de directie een besluit over de vervolgstappen. Hiervan worden ouders/verzorgers en leerkracht binnen een week na het gesprek schriftelijk op de hoogte gesteld.
- Bij aanhoudend ongewenst gedrag van de pestende leerling(en) kan de directie besluiten tot een timeout van die pestende leerling(en).
- Indien er andere verdergaande maatregelen nodig zijn, wordt het bevoegd gezag tijdig geïnformeerd.
- Wanneer ook hierna het ongewenste gedrag aanhoudt, zal de directeur het bevoegd gezag verzoeken tot schorsing of verwijdering van de pestende leerling(en) over te gaan zoals opgenomen in het protocol timeout, schorsing, verwijdering.

Meer informatie over pesten: het boek **Mijn leerling online** van Justine Pardoën & Remco Pijpers

Meer informatie op de volgende websites:

www.pestweb.nl www.pesten.net

www.posicom.nl www.pesten.pagina.nl

www.stopdigitaalpesten.nl www.mijnkindonline.nl

Bijlage 1

Aanpak van ruzies/ pesterijen in 4 stappen:

STAP 1: Er wordt altijd geprobeerd er eerst zelf (en samen) uit te komen, op basis van de gemaakte afspraken.

STAP 2: Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de leerkracht voor te leggen.

STAP 3: De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en bemiddeling. Er worden samen met de leerlingen, voor hen te begrijpen en te accepteren, oplossingen en (nieuwe) afspraken gemaakt. Na een aantal dagen wordt door de leerkracht bij alle betrokken leerlingen gecheckt of de afspraken (kunnen) worden nageleefd. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgt een vervolgtraject. (zie **Stap4** en **Consequenties**).

STAP 4: Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en keurt in een gesprek met betreffende leerling(en) het gedrag af. De fase van begeleiding van de gepeste en de pester(s) treedt in werking (zie hieronder). De ouders/verzorgers worden op de hoogte gebracht van het ruzie/pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders/verzorgers proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester(s), indien nodig in overleg met de schoolcontactpersoon, de ouders/verzorgers en/of externe deskundigen.

Begeleiding van de gepeste leerling:

- Neem vanaf het eerste gesprek met de leerling contact op met de ouders/verzorgers om elkaar te informeren, te overleggen over samenwerking en het vinden van oplossingen.
- Toon medeleven, luister en vraag: hoe en door wie wordt er gepest.
- Ga na hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- Laat het gepeste kind inzien waarom kinderen gaan pesten. Huilen of heel boos worden is vaak een reactie die door pesters worden uitgelokt. Je kunt samen met de leerling nagaan hoe je wellicht op een andere manier kunt reageren.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken als mogelijke hulp bij het vinden van een oplossing.
- Samen met de leerling nagaan welke oplossing hij/zij zelf wil en samen komen tot afspraken om eigen gedrag te veranderen.
- Ouders informeren over gemaakte afspraken en indien van toepassing vragen om medewerking.
- Regelmatig controleren/evalueren van afspraken en leerling belonen (schouderklopje) als hij/zij zich anders/beter opstelt.

Begeleiding van de pester(s):

- Vanaf het eerste gesprek met de leerling(en) contact met de ouders opnemen om elkaar te informeren en te overleggen en samen te werken aan oplossingen.
- Gesprek(ken) met de pester(s), zoeken naar de reden van het pesten, inleven in het kind/de kinderen; wat zou de onderliggende behoefte kunnen zijn en de leerling(en) laten inzien wat het effect van zijn/haar/hun gedrag is op de gepeste.
- De pester(s) in laten zien welke sterke (leuke) kanten hij/zij ook heeft/hebben en samen oplossingen zoeken: Hoe kan/kunnen hij/zij anders omgaan met die onderliggende behoefte zonder anderen daar bij te storen. Bijvoorbeeld; het de pester(s) leren niet direct kwaad te reageren, zich leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding'.
- Ouders informeren over gemaakte afspraken en indien van toepassing vragen om medewerking.
- Regelmatig controleren/evalueren van afspraken en leerling(en) belonen (schouderklopje) als hij/zij zich anders/beter opstelt/opstellen.
- Het met de leerling(en) bespreken van en helpen bij het toepassen van gekozen oplossingen in andere ook niet schoolse situaties (verantwoordelijkheid nemen voor eigen gedrag).
- Indien noodzakelijk inschakelen van externe hulp. Bijvoorbeeld; pedagogische hulpverlening; jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

Uit het boek WinWin, dr. Spencer Kagan dr. P. Kyle, Basalt 2005

Positie waarin de pester zich bevindt:

- Aandacht zoeken
- Falen vermijden
- Boos zijn
- Controle willen
- Energiek zijn
- Verveeld zijn
- Onwetend zijn

Onderliggende behoefte (zo zou je graag willen dat het was..)

- Voelen dat anderen om je geven
- Je succesvol voelen
- Ongenoegen uitdrukken
- Voelen dat je mensen en dingen kunt beïnvloeden
- Bewegen, aanraken, expressief zijn
- Gemotiveerd zijn, interessante stimuli hebben
- Weten hoe je op een verantwoorde manier met anderen moet omgaan

Bijlage 2

Consequenties

Als de leerkracht het idee heeft dat er sprake is van onderhuids pesten, kan hij/zij ook een algemeen probleem aan de orde stellen om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.

De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden) en stap 1 t/m 4 leveren uiteindelijk geen positief resultaat op voor de gepeste.

Dan kunnen de volgende consequenties gaan gelden, opgebouwd in 5 fases, afhankelijk van hoelang de pester(s) door blijft/blijven gaan met zijn/haar/hun pestgedrag en/of geen verbetering vertoont/vertonen in zijn/haar/hun gedrag:

Fase 1

- Een gesprek: bewustwording m.b.t. wat het gedrag voor het gepeste kind betekent
- Afspraken maken met de pester(s) over gedragsveranderingen.
- De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde. (zie hierboven)

Eventueel aanvullende sancties kunnen hierbij zijn:

- Eén of meerdere pauzes binnen blijven
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en de eigen rol in het pestprobleem.

Fase 2

- Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om (i.s.m. de school) een einde aan het probleem te maken.
- De school heeft alle activiteiten voor deze leerling(en) vastgelegd in het leerlingdossier en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

Fase 3

- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld.

Fase 4

- In extreme gevallen kan een leerling tijdelijk; in een andere groep binnen de school geplaatst worden. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden. In het uiterste geval kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Mogelijke adviezen aan ouders:

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.